

Toni, Staša in čarobna luč

Tonda, Slávka a kouzelné světlo

7+

avtorica
mag. Barbara Hanuš

100 | Kinodvor.
15 | Mestni kino.

Kazalo

Uvodna beseda	3
O filmu	3
Filmografski podatki	3
Kratka vsebina	4
Daljša vsebina	4
O avtorju	6
Iz prve roke	6
Odzivi	7
Pred ogledom filma	7
Izhodišča za pogovor po ogledu filma	8
O filmu	8
O družinah	9
O stari hiši in selitvah	9
O osamljenosti in prijateljstvu	10
O starših in o drugih ljudeh, ki smo jih v filmu spoznali	10
O hišnem duhu	10
O strahu in pogumu	10
O samopodobi	11
Dodatne dejavnosti	12
Skrivnostne hiše	12
Animirajmo	12
Med dobrim in zlom, med svetlobo in temo	13
Kino in svetloba	13
Baletne predstave	13
Umestitev v učni načrt	13
Od filma h knjigam in filmom	14
Poučna dela	14
Literarna dela	14
Filmi	14

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva za filmskovzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na solski@kinodvor.org.

Kolofon | **Toni, Staša in čarobna luč** • Gradivo za učitelje in starše • *Avtorica:* mag. Barbara Hanuš • *Uredila:* Barbara Kelbl • *Jezikovni pregled:* Mojca Hudolin • *Slikovno gradivo:* Demiurg, arhiv Kinodvora • *Izdal v elektronski obliki:* Javni zavod Kinodvor, zanj Metka Dariš, december 2023.

Uvodna beseda

Toni je nenavaden fant, saj že od rojstva žari. Dneve preživlja doma, prijateljev nima. Film se začne s Tonijevimi besedami: »Veš, kaj sem si zaželel za božič, Oto? Prijatelja. Eden bi bil dovolj. Ni treba, da je velik, samo da je resničen.« Njegova želja se uresniči. V hišo se priseli deklica Staša s svojo mamo. V pedagoškem gradivu je predstavljeno veliko prijateljstvo, ki se znajde na preizkušnji. Toni in Staša premagujeta različne ovire, izhodišča za pogovor z otroki pa nam bodo pomagala bolje razumeti družini, v katerih odraščata, sosede ter moč svetlobe in teme.

Film je posnet v tehniki stop animacije; lutke, ki jih je avtor mojstrsko oživil, zažarijo na platnu in očarajo gledalca z barvitostjo in živostjo, s katero čarobno oživijo. Ogled filma je lahko tako tudi priložnost, da se z učenci poglobimo v čarovnijo animacije, spoznavamo dragoceno tehniko klasične animacije lutk ali se v ustvarjanju preizkusimo tudi sami. Ali kot pravi avtor filma: »Vse lutke smo posneli sličico za sličico, kar je vedno prava dogodivščina! Animacija je zame že od nekdaj čarobna. Kot otrok sem gledal stare animirane filme legendarnega češkoslovaškega avtorja in vizualnega umetnika Jiříja Trnke. Menim, da imajo lutke čarobno moč – ko se premaknejo, se oči zasvetijo tako otroku kot odraslemu gledalcu. Preprosto te začarajo!«

O filmu

Filmografski podatki **slovenski naslov** Toni, Staša in čarobna luč
izvirni naslov Tonda, Slávka a kouzelné světlo
država in leto produkcije Češka/Slovaška/Madžarska, 2023,
tehnični podatki DCP, barvni, 82 minut, sinhronizirano v slovenščino

režija Filip Pošivač

scenarij Jana Šrámková

fotografija Denisa Buranová

montaža Marek Královský

glasba Ádám Balázs

zvok Péter Benjámín Lukács

producenta Jakub Viktorín, Pavla Janoušková Kubečková

glasovi v slovenski sinhronizaciji Teja Bitenc, Maja Kunšič, Uroš Smolej, Vesna Pernarčič, Gašper Malnar, Primož Pirnat, Maša Derganc, Asja Kahrmanovič, Lena Hribar Škrlec, Nataša Burger, Iztok Lužar, Lea Cok

produkcija sinhronizacije v slovenščino Zavod Sonolab, 2023

režija sinhronizacije Sašo Kalan

distribucija Demiurg

festivali/nagrade Annecy IFF 2023 (posebna nagrada žirije), Zlin CFF 2023, Pulj IFF 2023, Giffoni CFF 2023 (nagrada), Fantoche IFF Baden 2023, Cinedu CFF Nove mesto nad Vahom 2023, Cinemagic Belfast 2023, Schlingel CFF Chemnitz 2023 (nagrada), Lucas SBB Frankfurt 2023, Cinekid Amsterdam 2023

Kratka vsebina Deček Toni ima posebno lastnost, s katero se je rodil – žari. Dneve preživlja doma, saj ga preveč zaščitniška starša ne pustita ven, da bi ga ubranila pred svetom. Skrit v svoji sobi sanja o prijateljstvu. Pred božičem pa se v njihovo hišo priseli nenavadno dekle po imenu Staša. Njena mama je pravo nasprotje Tonijevih staršev. Kot balerina v zatonu svoje slave se za hčerko komajda zmeni, vse v povezavi z njo ji je odveč. Tonijev bujen domišljjski svet in Stašina odločna neustrašnost se povežeta v iskrenem prijateljstvu. Skupaj se podata na pustolovsko iskanje izvora skrivnostnih pasov teme, ki se občasno priplazijo v hišo in iz nje srkajo svetlobo.

Daljša vsebina Toni je deček z nenavadno sposobnostjo – žari. Zato ne sme med vrstnike, dneve preživlja doma. Osamljen je, dokler se v njihovo hišo ne preseli deklica Staša z mamo ter papigo Fani. Toni ju opazuje skozi okno, ko se pripeljeta. Tudi Staša ga opazi. Stašo in njeno mamo sprejme hišnik. Domov se vrne Tonijeva mama z jelko. Prepozna novo stanovalko – slavno balerino. Staša in njena mama spoznata še gospo Ježevo in njena otroka, prav tako stanovalce hiše. Ernestina bi bila rada Stašina prijateljica, pravi pa, naj se s Tonijem ne pogovarja.

Toni ima ves čas masko, pripet je na vrv. Vrv ima zato, da ne more daleč stran. Starši mu ne dovolijo, da bi se prosto igral. Ko ga Ernestina spotakne, pade in masko izgubi. Obvisi na vrvi. Takrat vidimo, da žari. Staša je navdušena. Zdi se ji, da je Toni superjunak, o njem bi morali posneti film.

Toni skozi okno opazuje Stašo, ki ima čarobno svetilko. Stašina mama pride v sobo. Slišimo, da je razočarana, ker Staša ni baletka. V različnih prizorih vidimo črne kroglice, ki plešejo po zraku. Hišnik reče lebdeči krogli: »*Pridi, saj veš, da moraš Toniju dati mir.*«

Stašo prebudi baletna glasba. Njena mama pleše. Ena od črnih kroglic prileti na gramofon in glasba se ustavi. Staša išče svojo papigo Fani. Vidi hišnika, ki se pogovarja s črno kroglico. Pravi ji, da je velik požeruh. Temna sila ima moč tudi nad Stašo.

V Tonijevem stanovanju je prijetno, krasijo novoletno jelko, a Toni vseeno ni srečen. Želi si, da ne bi več nosil vrvi, da bi lahko hodil okoli. Ko jezno postavi na vrh jelke zvezdo, jelka pade. Toni brez dovoljenja odide ven. Vidi Ernestino, ki riše po steni srčke. Toniju grobo reče: »Kaj buljiš, ti žarnica?« Pravi, da se nova punca ne bo hotela družiti z njim, saj je pošast.

Toni Staši pomaga poiskati Fani. Papiga si je že našla družbo. Ko se Staša pogovarja s Tonijem, izve, da on vidi tisto, kar si ona le predstavlja. Tako je prejšnji večer v njeni sobi videl morje. Ko spet posveti s svetilko, si predstavlja veselje, oba ga vidita. Staša mu lahko pokaže, kar si želi.

Stanovalci se prepirajo in takrat spet vidimo veliko črnih kroglic. Črna snov napade tudi Tonija in Stašo. Vidita, da kroglice izginejo v hišnikovem stanovanju. Staša pride k Toniju, njegovim staršem pove, da je že dvakrat videla hišnikovega duha. Oče ji razloži, da je to duh hiše. Tudi zaradi njega je hiša tako temna. Toni ji pokaže bunker, ki ga je naredil v svoji sobi. Oba se sprašujeta, kaj bi lahko bil ta duh. Staša pravi, da bo šla naslednji dan v hišnikovo stanovanje; Tonija povabi s seboj.

Ko hišnik odmetava sneg, Staša vstopi v njegovo stanovanje. Toni se opogumi in si odpne vrv, čeprav ve, da tega ne bi smel storiti. Hišnik se vrne, otroka se skrivata. Hišnik ujame Stašo, Toni gre v rastlinjak.

Hišnik Staši pove, da hišnega duha lahko vidi le malo stanovalcev. Medtem v rastlinjaku duh opazi, da je prišla svetloba; sam se namreč hrani s svetlobo. Toni je v nevarnosti. Izvemo, da hišnik že enajst let pazi nanj. Tudi zdaj okreva pri njem. Hišnik pove, da duh je svetloba. On ga hrani z žarnicami, da ne bi pojedel vse svetlobe. Skrbi ga, kaj se bo zgodilo, ko bo počila zadnja žarnica. Na hodniku Toni sliši pogovor Staše in Ernestine. Zelo je prizadet, saj ga imenujeta spaček. Ko pride Staša k njemu, noče iz svojega skrivališča. Vsi praznujejo božič. Staša in njena mama gresta na sprehod, ob vrnitvi mama vidi hišnega duha. Pri Toniju je babica, ki opazi, da je Toni zelo žalosten. Niti darila ga ne zanimajo. Staša ima darilo za mamo, a ga mama noče odpreti. Pove ji, da se bosta spet preselili. Selita se zaradi duha, mama ne prenese teme.

Toni pride k Staši in sprejme njeno opravičilo. Oba sta žalostna, ker bo Staša odšla. Tonijeva starša se jezita, da Tonija sploh ne poznata več. Prestrašita se, ko vidita, da ima črne roke. Toni zbeži skozi okno. V rastlinjaku s Stašo iščeta hišnika, tam je papiga Fani, hišnik pa se je spremenil v cvetlico – umrl je. Duh je žalosten. V hiši izbirajo novega hišnika. Gospa Ježeva je že prej povedala, da bo hišnica ona, hišniška pomočnica pa bo postala njena hčerka.

Toni in Staša vstopita v hišnikovo stanovanje. Tja prideta tudi gospa Ježeva in njena hčerka. Stanovanje si želita prilastiti in ga preurediti. Uničujeta zelenje. Hišni duh napade gospo in prepreči uničevanje. Ernestino Toni in Staša rešita pred nevarnostjo; na hodniku jima zaupa, da ji je Toni všeč. Pove jima, da je tako nesramna, ker Toni nikoli ne govori z njo.

Ernestinina mama pride iz hišnikovega stanovanja povsem spremenjena. Stašina mama je že vse pripravila za selitev. Takrat pregori zadnja žarnica. Toni se odloči, naj lačni duh poje njega, a duh pravi, da mu noče storiti nič, naj ne hodi k njemu. Toni ve, da bo Stašo in njeno mamo zadržal v hiši, če duh ne bo več jedel svetlobe. Čeprav ga poskušajo starši in Staša zadržati, se spusti v podzemlje. Toni duhu ponuja svojo svetlobo, a duh pravi, da se je ne sme dotakniti. Toni vztraja, da se bo žrtvoval. Duh ve, da bi ga lahko posrkal, a mu noče nič žalega. Prepričuje ga, naj gre domov, naj se priveže. Ko se Toni vrže v globino, vsa hiša zasije v svetlobi.

Staša se vrže za njim in posveti s svojo svetilko. Duh se razpoči, vse se razsvetli. Staša najde Tonija. Živ je, ne sveti se več. Poljubi ga. Vsi so veseli, zdaj tudi starši vedo, da Toni vrvi ne bo več potreboval. Kako svetlo je zdaj v hiši, tema je premagana! Stašina mama še vztraja, da se bosta preselili, a Staša ji pove, da je tu srečna in da hoče ostati v hiši. Stašina mama odide ven, a si na dvorišču premisli. Vsi so veseli, hišni duh je zdaj svetel. Tema je premagana.

O avtorju Filip Pošivač je diplomiral iz animacije na Akademiji za umetnost, arhitekturo in oblikovanje v Pragi. Leta 2015 je zaključil kratki film **Az po usi v mechu (Deep in Moss)**, ki je postal festivalska uspešnica, iz nje pa je leto kasneje ustvaril še spletno serijo **Zive z mechu (Live from the Moss)**. Njegov kratki film **Pres palubu! (Overboard!)** je imel premiero na festivalu Cinekid v Amsterdamu, ki slovi po izjemnem programu za otroke in mlade, prvi celovečerec **Toni, Staša in čarobna luč** pa izhaja iz njegovega prvega kratkega filma o svetlečem Toniju **O Tondovi, který svítíl** (2011).

Iz prve roke *»Za svoj prvi celovečerec sem izbral tehniko stop animacije. Vse lutke smo posneli sličico za sličico, kar je vedno prava dogodivščina! Animacija je zame že od nekdaj čarobna. Kot otrok sem gledal stare animirane filme legendarnega češkoslovaškega avtorja in vizualnega umetnika Jiříja Trnke. Menim, da imajo lutke čarobno moč – ko se premaknejo, se oči zasvetijo*

tako otroku kot odraslemu gledalcu. Preprosto te začarajo! In animacija jim vdihne življenje. Lutke in scenografija, ki jih obdaja, so ustvarjene iz običajnih materialov, takšnih, ki so povsod okoli nas. Ko jih vidimo v filmu, v nas vzbudijo intimni občutek, da se zgodbe lahko dotaknemo.»

– Filip Pošivač

Odzivi *»Film Toni, Staša in čarobna luč je resda namenjen predvsem otroškemu občinstvu, z družinsko identiteto pa lovi ravnotežje med slapstick humorjem in subtilnejšimi duhovitostmi in vizualnimi igrami, s čimer zabava tudi odrasle. Film odpira tudi širšo družbeno temo, primerno za naše polarizirane čase, saj slavi edinstvene identitete otrok in poudarja njihovo sprejemanje samih sebe. Ne le da otroke spodbuja, da se postavijo zase in pokažejo pogum, temveč hkrati spodbuja tudi odprt dialog s starši in se pri tem izogne nedomiselni poučni moralki.«*

– Martin Kudláč, Cineuropa

»Češko-slovaško-madžarska koprodukcija Toni, Staša in čarobna luč s čudovito uprizorjeno lutkovno animacijo pripoveduje vsečno zgodbo o prijateljstvu in drugačnosti. Še posebej prepričljiva sta prizora, v katerih se istoimenska otroška lika prepustita domišljiji, s čimer hladen, neprijazen vsakdanjik odraslega sveta spremenita v pisano igrišče pustolovščin.«

– Petra Schrackmann, Outnow

Pred ogledom filma

Otroke vprašamo, kaj pomeni imeti nekoga na vrvi. Na vrvi imamo običajno psa, tej vrvi rečemo povodec. Lahko pa rečemo, da imamo nekoga na vrvi, ko želimo, da dela vse tako, kot hočemo mi. Vrvica predstavlja neko omejitev, zato to pomeni, da človeku ne pustimo svobode.

Starše pogosto zelo skrbi za otroke. Kaj nam prepovedujejo, pred čim nas želijo obvarovati? Pogovarjajmo se o prepovedih, omejitvah, ki nam jih postavljajo starši. Katere so nujne? Bi lahko pri nekaterih popustili? Pri katerih?

Je pomembno, da hodimo zgodaj spat, da ponoči ne hodimo sami okoli, da zjutraj pravočasno vstanemo in gremo v šolo? Se lahko sami vozimo po prometni cesti? Kaj pa na igrišču? Se lahko igramo s prijatelji, ne da bi nas starši ves čas opozarjali?

V filmu bomo spoznali fanta Tonija, ki ga imata starša na vrvi. Nikamor mu ne pustita, ker se zanj zelo bojita. Toni ni običajen fant in je res v nevarnosti. Zato ne hodi ne v šolo ne ven. Pozorno glejmo film in videli bomo, zakaj je v nevarnosti. Pa je prav, da mu starša zato prepovedujeta tudi igro in druženje? Kaj vse zmoremo in želimo opraviti sami, pa nam odrasli včasih ne pustijo?

Izhodišča za pogovor po ogledu filma

- O filmu** Kakšen je bil film? Nas je bilo ob gledanju strah? Smo verjeli, da bo konec srečen?
- Ali v filmu nastopajo pravi ljudje ali je to animirani film? So animirane risbe ali lutke?
- Film je bil posnet na Češkem. Tam po tradiciji za božič jedo ribe. Tudi v filmu vidimo, da Tonijeva mama pripravlja ribo.
- Dogajalni čas je božič.
- Dogajalni prostor je stara večstanovanjska hiša.
- Je hiša na začetku filma svetla ali temačna? Kaj pa na koncu?
- Je upokojena baletka, ki stopi v hišo, na začetku oblečena v svetla oblačila ali v temna? Kaj pa na koncu filma?
- Kako si razlagamo nasprotje med urejeno baletko v svetlih oblačilih in temačno hišo?
- Kaj pa nasprotje med temnimi kroglicami hišnega duha in svetlečim se otrokom?
- Zakaj pravimo, da nekdo v hišo prinese svetlobo? Ljudje lahko zares prinesemo svetlobo, veselje, upanje, to pa je v prazničnem času pomembno sporočilo.
- Ali smo že na začetku filma opazili črno kroglico, ki se je pojavljala v različnih prizorih?
- Na kaj smo pomislili, ko je hišnik temni kroglici rekel: »*Pridi, saj veš, da moraš Toniju dati mir.*« Kasneje izvemo, da se duh hrani s svetlobo, Toni pa je ena sama svetloba.

Duh je v hiši že od nekdaj in ni bil vedno tako temen – je tak, kot so ljudje okoli njega. Je duh hudoben?
 Kakšen pomen ima v filmu bogat rastlinjak? Kdaj vidimo, da je tam vhod do hišnega duha?
 Ali želi duh Tonija pojesti? Kako ga prepričuje, naj gre domov?
 Kakšna je vloga papige Fani? Kako se Fani počuti v novi hiši?
 Kakšna je glasba v filmu?

O družinah Toni živi z mamo, očetom in mlajšima bratoma – dvojčkoma. Staša živi z mamo. Pogovarjajmo se o tem, kako različne so lahko družine. Kako se mama pogovarja s Tonijem? Zakaj je tako zaščitniška? Ali tudi vaši starši, ko vam nečesa ne dovolijo, uporabijo stavek: *»Zate želiva le najboljše. Nočeva, da bi ti kdo kaj storil.«* Kdo Tonija prepriča, naj si odpne vrv? Je storil prav, ko je prekršil pravila? Je tudi Stašina mama zaščitniška? Je Staši v oporo? Je Staša navajena, da mama kuha in peče? Staša pravi: *»Moram poskrbeti za svojo mamo. Kot sem to vedno počela.«* So družine, kjer morajo otroci prevzeti veliko odgovornost. Taka je tudi Stašina družina. Kdaj Staša pove mami, naj misli tudi nanjo? Zakaj se Stašina mama tako obnaša? Staša ve, kaj mamo muči, zato ji reče: *»Nisem jaz kriva, če si prestara za ta prekleti balet. Tudi ta hiša ni kriva za to. Nikjer drugje ne bo nič bolje ali lepše.«* Mama se želi preseliti, išče kraj, kje bi se bolje počutila, a Staša ve, da ji je težko, ker ne pleše več. To bolečino bo nesla s seboj, kamorkoli bo šla. Staša mami večkrat pove, da jo ima rada. Kdaj mama Staši pove, da je srečna, da jo ima?

O stari hiši in selitvah Zakaj sta se Staša in njena mama morali preseliti? Kako bi opisali hišo, v katero se priseli Staša? Kje je prej živela? Spomnimo se Stašinih besed: *»Nikjer. Z mamo sva bili vedno na poti. Moj dom je bilo gledališče.«* Ali Stašo in njuno mamo vsi stanovalci prijazno sprejmejo? Kaj nam o stanovalcih povedo hišnikove besede: *»Zelo malo stanovalcev ga lahko vidi. Drugi ne vidijo dlje od svojega nosu.«* Kakšna je Ernestina? Ali izvemo, zakaj se tako obnaša? Ernestina pravi, da je v tej hiši ona kraljica. Je res lahko kdo glavni v bloku, stolpnici ali v večstanovanjski hiši? Kako se počuti Staša v novem okolju? Se vam je zdel hišnik na začetku filma strog? On takoj pove, da hiša ni igrišče in da morajo vsi spoštovati pravila. Kakšen je hišnik in kakšna gospa Ježeva? Kaj bi ona storila, če bi bila hišnica? Zakaj si želi, da bi jo izvolili za hišnico? Kaj nam o njej povedo besede: *»Nimam rada ljudi.«* Je Staša jezna na mamo, ker sta se preselili? Nikjer se nista dolgo zadržali. Ko se je mama upokojila, je obljubila, da sta se tokrat zadnjič selili. Staši ni lahko, a se zaveda tudi prednosti selitev: *»Jaz sem vsaj prepotovala ves svet. Ti imaš edinstven dar, pa si privezan na vrv.«* Zakaj se Staša noče ponovno preseliti? Ste se že kdaj preselili? Je v razredu kdo, ki se je pred kratkim preselil? Kako se počuti v novem okolju?

O osamljenosti in prijateljstvu

Kaj si želi Toni? Zakaj gre na sprehod lahko le po dvorišču? Zakaj ga poučuje njegov očka?

Razmišljajmo o tem, kako je biti drugačen.

Ernestina reče Staši: »*Ne pogovarjaj se z njim, tega nihče ne počne.*«

Staša vpraša Tonija: »*Zakaj ne hodiš ven kot drugi?*« Toni ji odgovori:

»*Sovražili bi me.*« Staša pravi, da pretirava.

Kje lahko Toni počne, kar hoče? V svojem bunkerju. Imamo tudi mi kak kotiček, ki je samo naš?

Je tudi Stašina mama osamljena? Zakaj?

Kakšen je poklic baletne plesalke?

Mama je bila vedno na osvetljenem odru, zdaj ne prenese teme.

Ernestina je zlobna. Rada bi Stašo prepričala, da Toniju kaj storita.

Zakaj je Ernestina tako nesramna? Ker ji je Toni všeč, on pa nikoli ne govori z njo. Ljubosumna je na Stašo.

Če smo v nekoga zaljubljeni tako kot Ernestina v Tonija, ali je prav, da smo do njega nesramni? Kako lahko nekemu pokažemo, da nam je všeč?

O starših in o drugih ljudeh, ki smo jih v filmu spoznali

Kakšni so Tonijevi starši?

Kaj pomeni, če rečemo, da so preveč zaščitniški?

Tonijev oče sam poučuje svojega sina. Je to zabavno? Kako bi se počutili, če ne bi smeli hoditi v šolo?

Pogovarjajmo se o tem, da nimajo vsi otroci na svetu možnosti, da bi hodili v šolo.

Kakšna je Stašina mama? Zakaj je tako žalostna?

Ali je razočarana, ker Staša ni baletka?

V katerih prizorih vidimo, da jo ima Staša rada?

Kako Tonijeva starša sprejmeta Stašo?

Se spomnite stavka Tonijeve mame: »*Ti si kriva, da naju je Toni nehal poslušati.*«

Katere osebe v filmu smo si najbolj zapomnili?

Ljudje se spreminjamo.

Za vsako osebo se spomnimo, kakšna je bila na začetku filma in kakšna na koncu.

Tudi hišni duh se je spremenil. Pripovedujmo o tem.

O hišnem duhu

Kako si razlagate besede hišnega duha: »*Ne morem si pomagati. Oni so me priklicali. Rastem.*«

Kdo ga je priklical?

Duh pride, ko se sosedi prepirajo, ko se starši jezijo, ko se Ernestina posmehuje Toniju.

Duh raste, ko so ljudje hudobni.

V hiši je od nekdanj. Duh spada v hišo. Zlobni ljudje ne spadajo vanjo.

Kakšni bi morali biti, da bi bil hišni duh zadovoljen?

O strahu in pogumu

»*Si res taka reva?*« vpraša Staša Tonija. Vse življenje je pod nadzorom staršev, privezan je na vrv. A Toni se upre. Mama pravi, da ga takega sploh ne pozna.

Je prav, da se tako obnaša?

Toni pravi: »*Jaz mislim, da se lahko sam odločam.*« Kaj menimo o njegovih odločitvah?

Kdaj pokaže največ poguma?

- O samopodobi** Gospa Ježeva pravi svojim otrokoma: *»Vedno se morata postaviti zase.«*
Film spodbuja pogovor o samopodobi otrok.
Oče Toniju pojasni, da je vsak človek poseben, enkraten. Se strinjate s tem?
Je to, kar nekoga moti, moteče za vse? Staša reče: *»Ko sem te prvič videla, mi je bilo všeč, da se svetiš.«*
Poiščite drug pri drugem nekaj, kar je posebno.
Koliko prstov ima Toni na roki?
Se spomnite hišnikovih besed: *»Bistra si, zato misliš, da ti je vse jasno. A jaz ti povem, da nič ne veš.«*
Hišnik reče Toniju: *»Tonček, v sebi imaš krasno svetlobo. Morda se ne zavedaš. Ampak ljudje tukaj so zlobni in temačni. Nikogar ni, ki bi mu lahko tukaj svetil.«*
Toni nosi različne maske, da ne vidimo, kako žari. Kdaj v vsakdanjem življenju pravimo, da nekdo nosi masko?

Dodatne dejavnosti

Skrivnostne hiše Hiša, v kateri živi Toni, je prav posebna hiša. Še mi si zamislimo nenavadno večstanovanjsko hišo. Izdelajmo jo iz kartonske škatle. Pripovedujmo (ali zapišimo), kdo živi v njej, kaj posebnega se v njej dogaja. Morda v tej hiši straši? Ali poznamo zgodbo Daneta Zajca **Leteča hišica**? Ta hiša ni želela živeti v sivem in pustem mestu in je neke noči odletela med zelenje. Kako bi bilo, če bi hiša, v kateri živita Toni in Staša, poletela? Kam bi šla? Ela Peroci je v zgodbi **Stara hiša številka 3** pisala o hiši, ki bi jo bilo treba podreti, a so se v njej naselili otroci in jo polepšali. Kako bi otroci lahko polepšali hišo, v kateri živita Toni in Staša? Da se tudi hiša lahko počuti osamljeno, izvemo v slikanici Mojce Osojnik **Hiša, ki bi rada imela sonce**. Hiše niso na svetu zato, da bi bile prazne. Kaj si želijo hiše, ki smo jih izdelali? Naredimo razstavo naših hiš. Pripravimo tudi razstavo slikanic, v katerih beremo o hišah.

Animirajmo Otrokom pojasnimo, kdaj film imenujemo animirani. Oglejmo si knjižico Animirani film iz Zbirke Kinobalon ([povezava](#)). Še mi lahko ustvarimo preprosto animacijo. Ko nekaj animiramo, ustvarjamo vtis, da je stvar živa. *»Za svoj prvi celovečerec sem izbral tehniko stop animacije. Vse lutke smo posneli sličico za sličico,«* je povedal režiser filma Filip Pošivač. Dodal je še: *»Menim, da imajo lutke čarobno moč – ko se premaknejo, se oči zasvetijo tako otroku kot odraslemu gledalcu. Preprosto te začarajo! In animacija jim vdihne življenje. Lutke in scenografija, ki jih obdaja, so ustvarjene iz običajnih materialov, takšnih, ki so povsod okoli nas. Ko jih vidimo v filmu, v nas vzbudijo intimni občutek, da se zgodbe lahko dotaknemo.«* Kaj menimo o teh besedah režiserja? Ali si predstavljamo, koliko časa je porabil, da je ustvaril celovečerni animirani film? Ob premieri filma na festivalu Animateka nas je režiser Filip Pošivač obiskal v kinu. V pogovoru je povedal več o tem, kako je film nastajal, odgovarjal pa je tudi na številna vprašanja mladih gledalcev o vsebini filma. Pogovor si lahko ogledamo na [povezavi](#).

- Med dobrim in zlom, med svetlobo in temo** Med dobrim in zlom, med svetlobo in temo
V različnih knjigah in filmih vidimo, da dobro premaga zlo. Dobro lahko predstavljajo vile, dobri ljudje, slabo pa čaravnice, duhovi.
Na katero zgodbo ali film pomislite ob tem?
Boj med dobrim in zlom je boj med svetlobo in temo. S svinčnikom narišimo risbo, v kateri bomo uporabili le črno barvo. Kaj bomo pobarvali črno, kaj bomo pustili belo?
Razmišljajmo o hišnem duhu. Kako se on bori proti zlu? Kaj si želi?
Pripovedujmo zgodbo tako, kot bi nam jo povedal hišni duh.
- Kino in svetloba** Tudi v kinu je igra svetlobe tista, ki nam pričara zgodbo na platnu. Brez svetlobe ni filma in ni kina. Enostaven mini kinoprojektor lahko izdelate tudi sami doma ali v šoli. Na Kinoigrišču si lahko ogledate, kako to storiti: [Mini kinoprojektor](#).
Ob ogledu filma v kinu se lahko udeležite tudi delavnice Krotilci svetlobe. Na voljo je v Kinodvoru, z veseljem pa gostuje tudi drugod po Sloveniji. Na delavnici pod vodstvom mlade fotografinke in ustvarjalke Jane Rajh Plohl ustvarimo barvito kinematografsko doživetje in raziskujemo, kako nanj vplivajo svetloba, sence in barve. Več o delavnici [Krotilci svetlobe](#).
- Baletne predstave** Stašina mama je bila baletka. V filmu je omenjen balet **Hrestač**. Preberimo slikanico, zavrtimo si glasbo, na spletu lahko poiščemo odlomek baletne predstave.
Knjigo **Hrestač** je napisal E. T. A. Hoffmann, glasbo za balet pa je ustvaril Peter Iljič Čajkovski.
Zgodba se dogaja za božič in je tudi zato primerna dodatna dejavnost ob filmu **Toni, Staša in čarobna luč**.
Smo že kdaj gledali baletno predstavo?

Umestitev v učni načrt

- Jezik, slovenščina** Oznaka oseb: Staša, Toni, Ernestina, Tonjevi starši, Stašina mama, hišnik, Ernestinina mama.
Opišemo dogajalni prostor, glavne like in njihove motive delovanja.
Obnovimo vsebino filma.
Pripovedujmo zgodbo tako, kot bi jo povedali Staša, Stašina mama, Ernestina, hišnik, hišni duh, papiga Fani ...
Beremo zgodbe in pravljice o nenavadnih hišah.
- Likovne dejavnosti** Narišimo ali izdelajmo skrivnostno hišo.
Hiše ustvarimo iz kartonskih škatel in naredimo mesto.
Narišimo črno-belo risbo.
Ustvarimo preprosto animacijo.
Ustvarjajmo s svetlobo.

Glasbene dejavnosti Nam je bila vseč glasba, ki smo jo slišali v filmu?
Poslušajmo glasbo znanih baletnih predstav.

Spoznavanje okolja, družba Pogovarjajmo se o prijateljstvu, o strahu in pogumu.
Pogovarjajmo se o življenju v večstanovanjski zgradbi.

Od filma h knjigam in filmom

Poučna dela Iz česa so lahko hiše? Kakšne hiše poznamo? Na ta vprašanja odgovarja knjiga ***Kje pa ti živiš?*** Žive Deu in Bare Kolenc.
Poiščimo poučne knjige o baletu.
Informativno in leposlovno besedilo o hišah je v knjigi Maše Ogrizek (ilustrirala Tanja Komadina) ***Ljubo doma: zgodbe o bivališčih, pohištvu in gospodinjskih aparatih***. To je zgodba o selitvi iz vasi v mesto.

Literarna dela Berimo zgodbe o hišah in v razredu pripravimo razstavo knjig. Knjižničarka nam bo svetovala, kaj naj si sposodimo. Ne pozabimo na zgodbe, kot so *Leteča hišica* (Dane Zajc), *Hiša številka 3* (Ela Peroci), *Hiša iz besed* (Patricija Peršolja), *Ko hiše zaplešejo* (Ida Mlakar Črnič), *Hiša, ki bi rada imela sonce* (Mojca Osojnik) ...
Veliko knjig pripoveduje o nenavadnih ljudeh, bitjih, duhovih. Preberimo katero izmed njih. V čem je bila posebnost teh ljudi, bitij, duhov?
Peter Svetina se v slikanici ***Lučka Lučka in Senca Senčica*** sprašuje, ali imajo tudi nočne lučke lahko svoje želje. Poglejmo, ali je lučka našla svojo senco.
Zgodba ***Toni, Staša in čarobna luč*** se dogaja v predbožičnem času. Katere božične zgodbe so nam najljubše?
Preberimo zgodbo ***Hrestač in mišji kralj***, ki jo je napisal E. T. A. Hoffmann.
Na začetku filma se deklica Staša preseli v hišo, v kateri stanuje Toni. Pravi, da se je že večkrat selila. O občutjih ob selitvi se pogovarjajmo ob knjigi ***Doma***. To je knjiga brez besed, ustvarila jo je madžarska avtorica Kinga Rofusz. Prevedena je v slovenščino in je dobila nagrado zlata hruška.
O baletu beremo v slikanicah ***Sofija in baletni copatki*** ter ***Sofija in Labodje jezero***. Napisala ju je Helena Kraljič, ilustrirala Tina Dobrajc. V knjigi ***Sofija in baletni copatki*** je QR koda, da si lahko zavrtimo ples Sladkorne vile iz baleta Hrestač. Knjiga je izšla tudi v angleščini.
Po ogledu filma se pogovarjamo o različnih družinah, o osamljenosti in prijateljstvu; tudi na te teme je izbor kakovostnih slikanic zelo velik.

Filmi O osamljenosti, prijateljstvu, strahu in pogumu pripoveduje animirani film **Roza in Kamnita škratinja**. Oglejmo si ga. Ali tudi v njem nastopajo lutke? Primerjajmo obe animaciji. Primerjajmo zgodbi. Kdo je bil zaščitniški, kdo pogumen, kdo se je moral spremeniti in postaviti zase? Filma imata veliko skupnega, čeprav v filmu **Roza in Kamnita škratinja** ne nastopajo ljudje. O času božiča pripoveduje tudi slovenski film **Kapa**. Tudi tam se spleta prijateljstvo med deklico in dečkom in tudi tam se deček sooča z mnogimi omejitvami, ki so drugačne vrste, a vseeno podobne – pogovorimo se o tem. V tehniki stop animacije z lutkami je narejen film **Tudi miši gredo v nebesa**. Primerjajmo filma, našli bomo marsikatero podobnost, pa tudi razlike.

Več o Kinodvorovih programih za mlada občinstva:

[Kinodvorov šolski program](#)

[Kinobalon, program za otroke in mlade](#)

[Kinotrip, program mladi za mlade](#)

[Kinoigrišče](#)